

# OCCULTE COMPLOTTEN EN SAMENZWERINGEN



RUUD VERMEER

OCULTE  
COMLOTEN  
EN  
SAMENZWERINGEN

Noordboek

© 2026 Ruud Vermeer | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp: René van der Vooren

Boekverzorging: Elgraphic

Omslagbeeld: Francisco de Goya y Lucientes, Heksensabbat (El Aquejarre), 1798, (43x30 cm)

ISBN 9789464715392

ISBN 9789464715903 (e-book)

NUR 680|720

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, Hellingbaas 1, 8401 JH Gorredijk, Nederland – [info@noordboek.nl](mailto:info@noordboek.nl). Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

De uitgeverij heeft ernaar gestreefd alle copyrights van de in deze uitgave opgenomen illustraties te achterhalen. Aan hen die desondanks menen als-nog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met uitgeverij Noordboek.

Noordboek is onderdeel van  
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

[www.noordboek.nl](http://www.noordboek.nl)

# INHOUD

|                                             |    |
|---------------------------------------------|----|
| Inleiding                                   | 9  |
| De vervolging van de katharen               | 13 |
| Wederopstanding                             | 13 |
| Manicheïsme                                 | 14 |
| Na het jaar 1000                            | 17 |
| Hervorming van de katholieke kerk           | 20 |
| De eerste katharen?                         | 22 |
| Het Concilie van Saint-Félix                | 25 |
| Gematigd of absoluut?                       | 27 |
| Teksten                                     | 29 |
| Inwijdingen                                 | 30 |
| Vrouwen                                     | 32 |
| Bogomielen                                  | 33 |
| De onderdrukking                            | 34 |
| De kruistochten                             | 36 |
| Mythes                                      | 46 |
| En verder...                                | 47 |
| Ketters en heksen                           | 49 |
| Waldenzen                                   | 49 |
| De heks als ketter                          | 54 |
| De pest                                     | 58 |
| De heksensabbat                             | 59 |
| De 'vauderie' van Arras                     | 65 |
| Vervolgingen                                | 70 |
| De Orde van de Tempeliers                   | 71 |
| De kruistochten                             | 72 |
| De Eerste Kruistocht                        | 75 |
| De oprichting van de Orde van de Tempeliers | 80 |
| De Tweede Kruistocht                        | 87 |

|                                                   |     |
|---------------------------------------------------|-----|
| Mislukking in Egypte en het verlies van Jeruzalem | 90  |
| De Derde Kruistocht                               | 94  |
| Op weg naar het einde                             | 96  |
| Het einde                                         | 100 |
| Tempeliers, wat nu?                               | 101 |
| De ondergang                                      | 103 |
| De arrestaties                                    | 105 |
| De mythes                                         | 111 |
| De profetieën van Michel de Nostredame            | 113 |
| Maar wie was Nostradamus?                         | 113 |
| Astrologie                                        | 119 |
| Catharina de' Medici                              | 124 |
| De profetieën                                     | 127 |
| Nostradamus nu                                    | 132 |
| Naar een ideale staat?                            | 136 |
| Utopia                                            | 138 |
| Utopia in de mode                                 | 141 |
| Het millennium                                    | 142 |
| Het Derde Rijk                                    | 145 |
| De renaissance                                    | 148 |
| Tommaso Campanella                                | 153 |
| De Zonnestad                                      | 155 |
| Utopia blijft een utopie                          | 159 |
| Arbeidersparadijzen?                              | 160 |
| Marx                                              | 162 |
| Dystopie                                          | 163 |
| Het geheim van de rozenkruisers                   | 164 |
| De Broederschap van het Rozenkruis                | 164 |
| Het levensverhaal van Christian Rosenkreutz       | 166 |
| Een Alchemistische bruiloft                       | 169 |
| Maar wie was de schrijver?                        | 171 |
| De politieke context                              | 172 |
| De falende winterkoning                           | 174 |
| Maar wat was het doel?                            | 177 |
| Rozenkruisers in Europa                           | 181 |
| Frankrijk                                         | 185 |
| Vrijmetselaars?                                   | 187 |

|                                       |     |
|---------------------------------------|-----|
| Vrijmetselaars en Tempeliers          | 189 |
| Schuldig of onschuldig?               | 189 |
| De archieven                          | 195 |
| Vrijmetselaars                        | 196 |
| Verlichting                           | 201 |
| Hiram en de bouw van de tempel        | 205 |
| In het Duitse Rijk                    | 207 |
| Klerken?                              | 209 |
| Illuminati?                           | 212 |
| Barruel                               | 215 |
| Napoleon                              | 218 |
| Baphomet                              | 220 |
| Een ander soort duivel?               | 225 |
| De Protocollen van de Wijzen van Zion | 228 |
| Gelijkberechtiging van de joden       | 231 |
| De eenwording van Duitsland           | 233 |
| Fictie als waarheid?                  | 236 |
| Dreyfus                               | 237 |
| Joden in Rusland                      | 238 |
| De inhoud                             | 239 |
| Wie maakten en verspreidden het?      | 241 |
| Verdere verspreiding                  | 243 |
| Op zoek naar de O.T.O.                | 246 |
| Een bezoek aan Aleister Crowley       | 249 |
| Het beoefenen van seksmagie           | 253 |
| De Eerste Wereldoorlog                | 256 |
| Tussen de oorlogen in                 | 257 |
| En daarna?                            | 260 |
| Het occulte rijk                      | 262 |
| Guido von List en de Armanen          | 263 |
| Wodan en de runen                     | 266 |
| Jörg Lanz von Liebenfels              | 269 |
| Thule                                 | 272 |
| Heinrich Himmler                      | 275 |
| Karl Maria Willigut                   | 278 |
| Graag?                                | 281 |
| Ahnenerbe                             | 284 |

|                                                         |     |
|---------------------------------------------------------|-----|
| Volksverhuizingen                                       | 286 |
| Expedities                                              | 287 |
| Een expeditie naar Tibet                                | 290 |
| Nade oorlog                                             | 297 |
| Hitler als Kalki?                                       | 299 |
| Occult racisme?                                         | 302 |
| En nu?                                                  | 307 |
| Op zoek naar de schat? Het geheim van Rennes-le-Château | 308 |
| Het dorp                                                | 308 |
| Een doorverteld geheim?                                 | 310 |
| Bérenger Saunière                                       | 314 |
| Zoeken naar een schat                                   | 316 |
| Alles verzonnen?                                        | 318 |
| De schat                                                | 322 |
| Heilig bloed?                                           | 324 |
| Andere verklaringen                                     | 326 |
| Literatuur                                              | 329 |

# INLEIDING

Dit boek behandelt de geschiedenis van groepen die door de eeuwen heen werden verdacht van het organiseren van occulte complotten tegen de bestaande orde. Het gemeenschappelijke van al deze groepen is dat ze zich bezighielden met andere vormen van religie, filosofie en wetenschap dan in die tijd de norm was. Het is een Europese geschiedenis in de zin dat er vanaf de oudheid tot nu een min of meer doorlopende lijn wordt geschetst van groepen en mensen die werden beschuldigd van ketterij, hekserij, tovenarij en samenzweringen tegen de bestaande orde, met name in het westen van Europa. Ik leg daarbij de nadruk op het laatste omdat daar voortdurend de afwijkende vormen van gedrag en geloof werden gekoppeld aan een streven om de bestaande samenleving omver te werpen.

In het eerste hoofdstuk wordt er een beeld geschetst van hoe verschillende ketterijen die ontstonden in het Midden-Oosten werden onderdrukt en vervolgd. Als gevolg ervan weken verschillende van deze sekten uit naar het westen. Via het Byzantijnse Rijk kwamen ze terecht in het zuiden van Frankrijk waar ze het ontstaan van het geloof van de katharen bevorderden. Maar er waren ook andere groepen en individuen die in de elfde tot en met de dertiende eeuw rondtrokken en een andere geloofsovertuiging aanhingen en propageerden.

In de periode erna werden velen van hen beschuldigd van ketterij en vervolgd. Het verhaal over de katharen vertelt onder andere in hoeverre ze afweken van het officiële katholieke geloof en hoe ze als gevolg daarvan rücksichtslos werden vervolgd en vermoord. Dat gebeurde zo grondig dat we slechts weinig weten over wat ze nu wel of niet geloofden. Die vervolging had ook te maken met het streven van de Franse koningen naar de centralisatie van hun

macht. Een van de resultaten van de jacht op katharen was dat heel het zuiden van Frankrijk onder het gezag van de koning was gebracht.

Daarna vertelt het hoofdstuk over ketters en heksen over hoe de katholieke kerk in de dertiende eeuw begon met het vervolgen van heksen en ze vereenzelvigde met de ketters uit diezelfde tijd. Het was een complot van de duivel om ketterse sekten, waartoe de heksen werden gerekend, de macht over te laten nemen. In de vijftiende eeuw was er een ideologie gecreëerd door onder andere de inquisitie om steeds fanatieker heksen te vervolgen. Dat leidde in de zestiende en zeventiende eeuw tot de grote vervolgingen.

Een soortgelijk streven lag ook ten grondslag aan het laten verdwijnen van de Orde van de Tempeliers aan het begin van de veertiende eeuw. Dit is het onderwerp van het derde hoofdstuk. De orde was in de twaalfde eeuw opgericht onder andere om pelgrims in het pas veroverde Heilige Land te beschermen. Maar in de jaren erna was het een zelfstandige organisatie met een eigen leger geworden dat soms een heel eigen politieke koers volgde. Toen de kruisridders aan het eind van de dertiende eeuw werden verdreven uit het Heilige Land, leek er voor de orde eigenlijk geen reden van bestaan meer over. Maar ze was rijk en de Franse koning was daar jaloers op. In 1307 maakte hij door een massa-arrestatie van ordeleden een einde aan het bestaan van de orde. Ook in de beschuldigingen aan hun adres kwam ketterij en zelfs de aanbidding van een duivel, Baphomet geheten, terug.

Het vierde hoofdstuk gaat over Nostradamus, de beroemdste waarzegger uit de geschiedenis, en over de context waarin deze zijn voorspellingen kon doen. Hij werd in zijn tijd meestal met rust gelaten omdat hij beschermd werd door hooggeplaatste personen, onder wie de koningin van Frankrijk. In het vervolg wordt ook verteld hoe zijn voorspellingen tot op de dag van vandaag worden herdrukt, geherinterpreteerd en aangewend voor allerlei politieke doeleinden. Verschillende mensen en groepen die complotten organiseerden maakten niet alleen gebruik van zijn voorspellingen maar vervalsten ze soms ook.

Toen in de vijftiende en zestiende eeuw ontdekkingsreizen werden georganiseerd kwamen er verhalen over andere landen en

andere maatschappijen. Het nodigde sommige schrijvers uit om beschrijvingen te geven van hoe een ideale staat eruit moest zien. Vaak was het een indirect commentaar op de maatschappij in die dagen. Tegelijk waren er ook mensen en groepen die ernaar streefden om zo'n utopie daadwerkelijk tot stand te brengen. Het is daarom dat ik in het hoofdstuk daarna ook aandacht besteed aan de rozenkruisers die in de zeventiende eeuw verschenen.

Toen in de achttiende eeuw de tijd van de grote vervolgingen achter de rug was, was dat mede het gevolg van de wetenschappelijke ontdekkingen die meer en meer geaccepteerd werden en de kijk op het leven veranderden. In die periode kwam de vrijmetselarij op, eerst in Engeland en Frankrijk; later ook in de rest van Europa. Ik volg in dit hoofdstuk het spoor van die vrijmetselaars die zich presenteerden als de opvolgers of erfgenamen van de Orde van de Tempeliers.

In dit hoofdstuk wordt ook het breekpunt beschreven waarbij vrijmetselaars werden beschuldigd van het veroorzaken en organiseren van de Franse Revolutie. In dienst van kwade krachten zouden sommige groeperingen de totale maatschappij hebben willen ontwrichten. In het kielzog van dat soort geschriften werd de aanzet gegeven tot wat later in de negentiende eeuw *De Protocolen van de Wijzen van Zion* zou worden.

Ook de Orde van de Tempeliers bleef tot de verbeelding spreken. Hun vermeende afgod Baphomet keerde terug in verschillende occulte geschriften en men vermengde ideeën van rozenkruisers en vrijmetselaars om nieuwe magische ordes op de richten. De *Ordo Templi Orientis* (kortweg O.T.O.) is daar een voorbeeld van.

Het tiende hoofdstuk, over occulte complotten en samenzweringen in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw, is onder meer verhaal over de oorsprong van occulte organisaties en activiteiten in het Derde Rijk. Er was een soort kantelpunt bereikt waarbij de echte doelen van het nazibewind verborgen werden gehouden voor het grote publiek. Grote overwinningen op het slagveld moesten de aandacht weghouden van hetgeen er achter het front gebeurde. Men formuleerde steeds vreemdere theorieën over het ontstaan van de aarde en de evolutie van de mens die alleen in klei-

ne kring aanhangers vonden. Ook het uitroeien van de joden werd vanuit die theorieën 'verklaard'.

Na de oorlog was dat niet verdwenen. In een steeds sneller veranderende wereld konden met name veel rechts-radicalen groepen niet accepteren dat hun eigen leefwereld niet meer leek op die van hun leermeesters uit de jaren dertig.

Als slotstuk van dit boek is er het verhaal over een beroemd geworden bedrog. Het gaat over de vermeende schat en samenzwering rond het Zuid-Franse dorpje Rennes-le-Château. Het werd in de jaren tachtig bekend door *The Holy Blood and the Holy Grail* van drie Engelse journalisten. Zij beweerden op basis van 'gegevens' dat er een bloedlijn van Jezus bestond vanaf de landing aan de Zuid-Franse kust van de zwangere Maria Magdalena tot aan de dag van vandaag. Een samenzwering die zijn weerga niet kende. Het gegeven werd beroemd door de *De Vinci Code* van Dan Brown. Als gevolg daarvan kent het dorp al jaren een stroom van schatgravers en dwalende 'zoekers'. In de literatuurlijst aan het einde heb ik een apart rijtje met boeken over dit soort bijzondere onderwerpen opgenomen.

# DE VERVOLGING VAN DE KATHAREN

Het woord 'ketter' zou zijn ontstaan als afgeleide van het Griekse *katharos*, dat 'rein' betekent. *Katharoi* waren de 'zuiveren'. In de derde eeuw was dit de naam geweest van een groep christenen, die zich afzetten tegen de paus. Vandaaruit is de betekenis 'afvallige' ontstaan. Het woord 'ketter' met die betekenis kwam al vroeg in de Europese volkstalen voor, in ieder geval al voor de Hoogduitse klankverschuiving (dus vóór circa 800), waardoor het in het Duits *Kätzer*, *Ketzer* werd. In het middeleeuwse Latijn werd *catharos* voor afvalligen gebruikt. Het woord 'katharen' is dus verwant met het woord 'ketter'.

## Wederopstanding

Misschien is het hier goed om te benadrukken dat het geloof in de fysieke wederopstanding van Jezus het belangrijkste kernpunt is van het christelijke geloof. Niet een spiritueel gebeuren, maar een echte ontmoeting van mens tot mens, zoals in het Bijbelboek Handelingen is beschreven. Daar kunnen zijn discipelen hem aanraken en hem zelfs zien eten. Iets wat geestverschijningen niet kunnen. Maar ook daar wordt echter al twijfel gezaaid als verteld wordt hoe hij naar willekeur kan verschijnen en verdwijnen. In het Evangelie volgens Johannes wordt verteld dat Maria Magdalena dicht bij het graf van Jezus iemand ziet die ze houdt voor een tuinman. Als hij haar naam noemt, herkent ze hem, maar ze mag hem niet aanraken.

In het vervolg echter waren er de zogenoemde gnostische evangelien die in de eerste en tweede eeuw na Christus werden geschreven die Jezus als geestverschijning beschrijven en zelfs de fy-

sieke wederkeer uit de Bijbel afwijzen. Vaak gaat het in die gnostische verhalen om persoonlijke ervaringen van het contact met de geest van Jezus. Zo raken deze mensen ook overtuigd van de waarheid van wat ze zien en meemaken. Het was het begin van een strijd met de christelijke kerk die alleen de vier evangeliën erkent die in het Nieuwe Testament staan. Het waren de teksten uit de Bijbel die aanvaard en geloofd moeten worden, niet de persoonlijke ervaringen van visioenen van vaak veel latere datum. De kerk stelde een hiërarchie in met bisschoppen en priesters waar de gelovigen aan moeten gehoorzamen; iets wat de gnostici niet willen. Laatstgenoemden werden vervolgens ketters genoemd.

De kruisiging van Jezus was één strijdpunt; er volgden er nog meer. De kerk formuleerde steeds meer geloofsuitspraken om ketters te bestrijden. Zoals Marcion die rond 140 die een tegenstelling zag tussen de God uit het Oude Testament en die uit het Nieuwe Testament, tussen een God die overtredingen van de regels bestraft en een die de mensen vergeeft. Waarom zou God een wereld geschapen hebben waarin zoveel ellende voorkomt? Het kan niet anders dan dat het ging om twee verschillende goden. Het was het begin van het dualisme waar ik in dit hoofdstuk verder op doorga.

In dezelfde periode van de eerste eeuwen na Christus kreeg de christelijke kerk ook politieke macht. Dankzij keizers als Constantijn de Grote (keizer van 324 tot 337) werd het de staatskerk van het Romeinse Rijk, waardoor bisschoppen en priesters naast het wereldlijke bestuur een eigen machtsstructuur konden vormen. Die werd naarmate de macht van de keizers in het westen van het rijk afnam steeds belangrijker.

## Manicheïsme

In de loop van dit hoofdstuk hierna zal regelmatig de 'ketterse' leer van het manicheïsme worden genoemd als reden om mensen te vervolgen. Zij is vernoemd naar de man die deze 'leer' in de derde eeuw heeft verkondigd en verspreid. Mani was geboren in 216 in Mesopotamië, in een plaats ten noordoosten van Babylon. Wat we over hem weten is deels afkomstig uit delen van geschriften die

met name in de vorige eeuw werden gevonden bij opgravingen. Zo kwamen er fragmenten van teksten, geschreven op papyrus, perkament en Chinees papier tevoorschijn in woestijnoases strekkend van Egypte tot aan Centraal-Azië.

Mani's ouders schijnen zich vlak voor zijn geboorte aangesloten te hebben bij een sekte van baptisten die zowel joodse als christelijke gebruiken hadden. Op zijn twaalfde kreeg de jongen visioenen die hem duidelijk maakten dat hij een hemelse metgezel, in het Grieks een *syzygos*, had die hem verkondigde dat hij beschermd werd door engelen en andere heilige machten. Hij kreeg visioenen die hem schokten 'als werd hij getroffen door de bliksem'.

Het duurde niet lang voor Mani in conflict kwam met zijn omgeving van baptisten. Ze hadden gebruiken die ze in zijn ogen zogenaamd ontleend hadden aan de 'verlosser' Jezus, maar die deze nooit had voorgeschreven. Dat werd verergerd toen hij rond 240, op zijn 24<sup>e</sup>, een volgende openbaring kreeg van zijn hemelse tweelingbroer. Deze vertelde hem dat de 'broers' in opdracht van de 'Hemelse Vader' van elkaar waren gescheiden. Mani had voor hij 'gekleed werd in zijn sterfelijke lichaam' de boodschap ontvangen om de leer te verspreiden van een extreem dualisme. Zijn volgelingen waren uitverkoren om zijn boodschap te omarmen en ontvingen zo de genade van God. Licht en duister waren in zijn leer elkaars tegenpolen, te vereenzelvigen met goed en kwaad. In de jaren erna reisde hij rond door Perzië en hij zou zelfs in India zijn geweest. Het dualisme zal de Perzen bekend zijn geweest, zeker bij de aanhangers van Zoroaster.

Na zijn omzwervingen kwam Mani terecht aan het hof van sjah Shapur I (sjah van 241 tot 272). Shapur stond aan het hoofd van het rijk van de Sassaniden en voerde verschillende oorlogen tegen de Romeinen. Er leefden in zijn rijk aanhangers van verschillende godsdiensten, zoals christenen, joden, zoroastriërs en boeddhisten, en die hadden regelmatig ruzie met elkaar. Mani had blijkbaar daarvoor al indruk gemaakt door zijn kennis van geneeskunde en astrologie. Maar voor Shapur schreef hij zijn eigen evangelie waarin hij voorstelde de verschillende geloven te verenigen.

Hij bleek in het vervolg ook een goed organisator die volgelingen koos en ze naar verschillende delen van het Midden-Oosten